

ARTS
EQUAL
POLICY BRIEF
4/2017

**Taiteilija
turvapaikanhakijana
ja kansainvälisen
suojelelu kohteena**

Sari Karttunen, Pauli Rautiainen, Jussi Lehtonen, Anne Teikari,
Gökçe Sandal, Sari Pöyhönen ja Eeva-Leena Haapakangas

kuva: Tuomo Manninen

Tämä toimenpidesuositus on suunnattu taiteilijoiden turvapaikkahakemusten käsittelyyn osallistuville viranomaisille, turvapaikkaa hakeville taiteilijoille ja heidän kanssaan työskenteleville, tiedotusvälineille sekä muille taiteellisesta ilmaisuvapaudesta tai turvapaikkapolitiikasta kiinnostuneille. Julkaisu on kytköksissä Suomen Kansallisteatterissa toteutettuun Toinen koti

-nimiseen dokumenttiteatteriprojektiin. Siinä kohtasivat pakolaisina Suomeen tulleet ja täällä syntyneet taiteilijat. Esitys sai ensi-iltansa 16. marraskuuta 2017. Teatteriprojektin yhteydessä Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporessa ja Jyväskylän yliopistossa on tehty tutkimusta, jonka aineistoja ja kokemuksia hyödynnetään toimenpidesuosituksessa.

Sensuuri rajoittaa monissa maissa taiteilijoiden työskentelyä. Eräissä tilanteissa heitä uhkaa myös vaino, kidutus, sieppaus, vankeus tai jopa kuolema. Vainon kohteena olevat taiteilijat voivat saada kansainvälistä suojelua Suomesta virallisen turvapaikkaprosessin kautta. Siinä arvioidaan, onko heillä oikeus turvapaikkaan tai johonkin muuhun suojeluperusteiseen oleskelulupaan. Virallisen turvapaikka-

prosessin ohella vainon kohteena olevia taiteilijoita suojellaan epävirallisen kansainvälisen suojelun avulla. Yksityiset organisaatiot, usein julkisen vallan tuella, ylläpitävät esimerkiksi turvaresidenssejä, joihin taiteilijoita kutsutaan työskentelemään. Toimenpidesuosituksessa kuvataan virallisen ja epävirallisen kansainvälisen suojelun muotoja sekä esitetään toimenpiteitä niiden kehittämiseksi.

Suosituksot turvapaikkaprosessin kehittämiseksi

Kun taiteilija hakee turvapaikkaa tai muuta suojeluperusteista oleskelulupaa, on turvapaikkaprosessissa huomioitava nykyistä paremmin sanan- ja ilmaisuvapaus perustavana ihmisoikeutena. Tämä tarkoittaa käytännössä seuraavaa:

- Maahanmuuttoviraston pitää luopua tulkintalinjasta, jossa se kehottaa vainottuja taiteilijoita luopumaan taiteilijan ammatista ja taiteilija-identiteetistä. Virasto on antanut useita kielteisiä turvapaikkaratkaisuja, joissa se on katsonut, että taiteilija voi helposti vaihtaa ammattiaan ja siten välttyä vainolta lähtömaassaan. Tällaiset ratkaisut merkitsevät olennaista puuttumista taiteilijan ilmaisuvapauteen. Taiteilijoiden vainoa turvapaikanhakijoiden tavanomaisissa lähtömaissa koskevan tiedon perusteella ei ole myöskään uskottavaa, että vainoa harjoittavat tahot uskoisivat henkilön ammatin- tai identiteetinvaihdokseen.
- Maahanmuuttoviraston on kehitettävä valmiuttaan hahmottaa, kuinka taiteen poliittisuus on monimutkainen ja kontekstisidonnainen asia. Toinen koti -hankkeen yhteydessä tehdyt taiteilijahaastattelut ovat osoittaneet, että turvapaikanhakijoiden tavanomaisissa lähtömaissa etenkin muusikon työ voi olla äärimmäisen vaarallista ja voidaan rinnastaa poliittiseen toimintaan, vaikka taiteilija ei olisi millään tapaa poliittisesti aktiivinen.
- Maahanmuuttoviraston on kerättävä riittävästi maastietoa taiteilijoiden asemasta vastaavaan tapaan kuin se jo nykyisellään kerää maastietoa journalistien asemasta. Viraston on hankittava tietoa muun muassa siitä, johtaako jossakin maassa jo johonkin taiteilijasukuun kuuluminen vainoon. Virasto ei myöskään saa toimia itsenäisesti taidekriittikkona, koska tämä voidaan tulkita puuttumiseksi taiteen ilmaisuvapauteen länsimaiseen ilmaisuvapausajatteluun olennaisesti kuuluvan taiteen sisällön ja laadun määrittelyn kiellon näkökulmasta.
- Taiteilijan turvapaikkapuhuttelussa tarvitaan tulkkeja, joiden tietämys ja sanavarasto kattavat taide- ja kulttuurialan. Tällä hetkellä Maahanmuuttoviraston käyttämien tulkkien osaamisessa on puutteita, jotka vaarantavat turvapaikkaa hakevien taiteilijoiden oikeusturvan. Turvapaikkapuhuttelussa saadun tiedon tulkintaan on syytä käyttää vaikeissa tapauksissa apuna myös taide- ja kulttuurialan asiantuntijoita.

- Maahanmuuttoviraston on luovuttava sen tarkastelusta, kuinka kiinteästi taide liittyy taiteilijan identiteettiin tai omaantuntoon, koska asian objektiivinen selvittäminen on käytettävissä olevilla keinoilla mahdotonta. Se, miten kiinteästi taide on osa ihmisen identiteettiä, ei ole verrannollinen esimerkiksi sen kanssa, miten paljon ihminen ansaitsee taiteellaan tai miten paljon hänen taidettaan arvostetaan. Hallinto-oikeus on ratkaisuisaan antanut Maahanmuuttovirastoa enemmän painoarvoa sille, että taide voi olla sellainen osa ihmisen identiteettiä, josta hänen ei voi olettaa luopuvan.

Suosituksot epävirallisen kansainvälisen suojelun kehittämiseksi

Virallisen turvapaikkaprosessin kehittämisen lisäksi on tärkeää kehittää myös epävirallista kansainvälistä suojelua seuraavasti:

- Taiteilijan työ on luonteeltaan julkista, ja on tärkeää tehdä pakolaisena Suomeen tulleita taiteilijoita ja heidän tilanteitaan näkyväksi erilaisin keinoin. Vainottuihin taiteilijoihin kohdistuvaan julkisuuteen liittyy kuitenkin ongelmia, jotka heidän kanssaan työskentelevien on syytä tiedostaa. Julkisuus pelastaa vain rajallisen määrän nimeltä tunnettuja taiteilijoita ja toimii yleensä länsimaisen taidekäsitteiden ja maailman ehdoilla. Toiseksi julkisuus voi aiheuttaa ongelmia taiteilijan kotimaassa hänen sukulaisilleen ja läheisilleen. Koska osaa taiteellisesta toiminnasta pidetään eräissä maissa syntinä, taiteilijoiden sukulaisia hänen kotimaassaan voidaan uhata sen takia, että henkilö tekee taidetta ulkomailla. Julkisuus voi myös hankaloittaa taiteilijan paluuta kotimaahan siinä tilanteessa, jossa taiteilija haluaa itse palata tai hänet pakkopalautetaan sinne.
- Taideorganisaatioiden kannattaa tutkia mahdollisuutta osallistua vainottujen taiteilijoiden kansainväliseen suojeluun kutsumalla heitä Suomeen alansa ammattilaisina ja palkkaamalla heitä tavanomaisiin työsuhteisiin nykyistä enemmän. Vastaavaa suojelukeinoa käytetään muun muassa Saksassa, eikä Suomen työperäisiä oleskelulupia ja viisumeja koskeva lainsäädäntö aseta sille merkittäviä esteitä. Kutsumiseen liittyy kuitenkin samantyyppisiä ongelmia kuin julkilausumiin ja veetoimuksiin, mistä taidelaitosten ja -organisaatioiden tulee olla tietoisia.

- Turvaresidenssi- ja kaupunkitoimintaa olisi kehitettävä Suomessa systemaattisesti, koordinoidusti ja laajan verkoston yhteistyönä. Suomessa on kansainvälisesti verrattuna vähän turvaresidenssejä eikä yhtään kansainvälisesti verkostoitunutta turvakaupunkia. Toiminnan tulee rakentua samoille lähtökohdille kuin tavanomaisten taiteilijatalojen: tarjotaan paikka asua ja tehdä työtä. Paikan turvallisuus on ensisijaista traumaattisista oloista tulevalle taiteilijalle, joka on saattanut olla esimerkiksi pitkäaikaisesti vangittuna tai kidutettuna. Hänelle on oltava tarjolla tarvittaessa kriisi- ja oikeusapua. Kansainvälisissä toimintamalleissa korostetaan lisäksi sitä, että taiteilijoille järjestetään mahdollisuus pitää yhteyttä kotimaahansa ja sen taidekenttään (esimerkiksi digitaalisesti). Residenssin tulee tukea taiteilijoiden verkostoitumista sijaintimaan taide- ja kulttuurikenttään sekä esillä oloa ja töidensä esittämistä siellä, mikäli se vain turvallisuussyistä on mahdollista.
- Epäviralliseen kansainväliseen suojeluun osallistuvien toimijoiden on otettava eettistä vastuuta projektiansa kohteeksi ottamistaan taiteilijoista ja laadittava yhdessä heidän kanssaan jatkosuunnitelmia. Esimerkiksi turvaresidenssikaudet ovat suhteellisen lyhytaikaisia, kun taas taiteilijoiden kohtaama vaino on usein pitkäaikaista. Niinpä osa turvaresidenssitaiteilijoista saattaa päätyä kiertämään vuosien ajan maailmanlaajuisessa residenssiverkostossa.
- Vastaanottokeskukset voivat auttaa turvapaikkaa hakeneita taiteilijoita jatkamaan työtään ja saamaan sitä esille tarjoamalla työskentelyvälineitä ja -tiloja ja auttamalla solmimaan yhteyksiä taiteen välittäjäportaaseen. Tähän tarvitaan sekä lisää resursseja että yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan ja taidealan toimijoiden kanssa. Toimintaan voidaan kytkeä esimerkiksi Helsingissä vuosina 2016–2017 toimineen ART-TU-hankkeen malli, jossa Suomessa asuvat taiteilijat adoptoivat turvapaikkaa hakeneita kollegoitaan¹.
- Suojelutoiminnan entistä vahvempaa koordinoitua ja yhteisvoimin ylläpidettävän mentorointiohjelman perustamista kannattaa harkita Suomessa². Tähän tarvitaan sekä julkista että yksityistä rahoitusta. Muissa Pohjoismaissa turvaresidenssitoiminta ja muut epäviralliset suojeluhankkeet saavat yleensä rahoitusta sekä kulttuuri- että ulkoministeriön aloilta, minkä lisäksi niitä tukevat kunnat ja yksityiset säätiöt. Tarkoituksena on haettavissa myös kansainvälistä rahoitusta. Yksi vaihtoehto Suomessa voisi olla perustaa rahasto vainottujen taiteilijoiden auttamiseksi.

Taiteilijoita vainotaan ja heidän ilmaisuvapauttaan loukataan jatkuvasti eri puolilla maailmaa

Valtiot puuttuvat taiteelliseen työskentelyyn ilmaisuvapautta rajoittavien lakien kautta. Kansallisissa laeissa voidaan antaa myös joillekin valtiollisille toimijoille valtuudet sekaantua taiteelliseen prosessiin sen eri vaiheissa. Ylläpitäessään järjestystä poliisi ja muut valtiolliset viranomaiset puuttuvat eri puolilla maailmaa herkästi etenkin sukupuolikysymyksiä tai seksuaalisuutta käsittelevään taiteeseen, ja esimerkiksi homoseksuaalisuuden kuvaukset tai viittaukset siihen kirjallisuudessa, musiikissa tai visuaalisissa taiteissa on useissa maissa kriminalisoitu.

Taiteilijoiden työskentelyä rajoittavat valtiollisten toimijoiden ohella myös ei-valtiolliset toimijat, kuten uusnationalistiset, uskonnolliset tai vanhoilliset ryhmittymät. Lisäksi heidän ilmaisuvapauttaan voivat

1 Hanketta koordinoi Turvapaikanhakijoiden tuki ry, ja siihen osallistuivat yksittäisten taiteilijoiden ohella Kaapelitehdas sekä Vapaa taidekoulu. Varoja kerättiin myös joukkorahoituksen kautta.

2 Mentorointiohjelmaa suosittelee myös Roiha (2016) Taiteen edistämiskeskuskeskelle tekemässään selvityksessä. Norjassa Safemuse-yhdistys kutsui tänä vuonna kokoon laajan joukon viranomaisia, taidealan organisaatioita ja taiteilijoita pohtimaan, kuinka yksittäisiä turvapaikkaa hakeneiden taiteilijoiden suojelualoitteita voitaisiin liittää yhteen. Suunnitteilla on myös mentorointiohjelma Norjaan pakolaisina tuleville taiteilijoille

säädellä myös vallitsevaan järjestelmään kytkeytyneet taiteilijoiden ammattiliitot tai syndikaatit. Esimerkiksi Egyptissä ei voi tällä hetkellä harjoittaa taidetta ilman syndikaatin lupaa. Koska taiteen tekeminen voidaan käsittää joissakin yhteyksissä synniksi, taiteilijoita vainoavat toisinaan myös heidän omat perheensä ja sukunsa.³

Sensuurin keinoihin kuuluvat myös mustat listat, boikotit, pannaan julistamiset sekä toiminnan tukahduttaminen vaikuttamalla rahanjakoon, esille pääsyyn, tilojen käyttöön ja kokoontumismahdollisuuksiin. Siksi taiteellisen ilmaisuvapauden tilasta jossakin maassa ei voi muodostaa kuvaa yksinomaan lainsäädäntöä ja viranomaistoimintaa analysoimalla.

Jos taiteilija toimii voimakkaasti uskonnollisessa maassa, kuuluu johonkin uskonnolliseen tai etniseen vähemmistöön, on sukupuoleltaan nainen tai hänen katsotaan ottavan kriittisesti kantaa vallitsevaa yhteiskuntajärjestelmää kohtaan, hän kohtaa muita useammin erityyppisiä ilmaisuvapauden rajoituksia. Joissakin maissa vainon syyksi saattaa riittää taiteilijasukuun kuuluminen.⁴ Koska taiteilijoita vainotaan ja heidän ilmaisuvapauttaan loukataan jatkuvasti eri puolilla maailmaa, osa heistä pakenee kotimaastaan ja hakee suojelua jostakin toisesta maasta. Pakolaistaustaisista taiteilijoista puhuttaessa on syytä muistaa, ettei taide välttämättä ole heille pelkkä elinkeino vaan myös mahdollinen vainon aiheuttaja⁵.

Kansainvälinen järjestö Freemuse on dokumentoinut taiteen vapauden loukkauksia eri puolilla maailmaa ja julkaissut niistä 2012 alkaen vuosittain raportin, joka kattaa taiteenaloista musiikin, kuvataiteen, elokuvan, teatterin, kirjallisuuden ja tanssin. Vuonna 2016 Freemusen tietoon tuli 1028 taiteellisen vapauden loukkausta. Loukkauksia raportoitiin kaikkiaan 78:ssa eri maassa. Tämän tyyppiset raportit tarjoavat kuitenkin vain varovaisen arvon loukkausten määrästä, sillä suurta osaa niistä ei koskaan raportoida.⁶ Raportissa taiteen vapauden loukkaukset jaetaan kahteen pääluokkaan: vakaviin loukkauksiin ja lievempään sensuuriin. Vakavina loukkauksina käsitellään taiteilijaan kohdistuvaa hänen henkensä tai terveytensä vaarantavaa fyysistä väkivaltaa tai sillä uhkaamista sekä hänen pidättämistään, asettamistaan syytteeseen tai vangitsemistaan taiteellisen työskentelyn vuoksi. Vuonna 2016 Freemuse raportoi 188 vakavaa loukkausta. Eniten niitä tapahtui Iranissa, Turkissa, Egyptissä, Nigeriassa, Kiinassa, Venäjällä, Malesiassa, Syyriassa, Tansaniassa ja Uzbekistanissa. Vakaviin loukkauksiin sisältyi kolme tappoa: muusikkojen tapot Pakistanissa ja Burundissa sekä 15-vuotiaan pojan teloitus länsimaisen musiikin kuuntelemisen takia Irakissa. Lähes puolet Freemusen raportoimista vakavista loukkauksista kohdistui musikoihin tai muutoin musiikin alaan. Tällä hetkellä juuri musikit ovat useissa maissa erityisessä vaarassa joutua vainoetuiksi silloinkin, kun heidän toimintansa ei olisi sinällään millään tavalla poliittista.⁷

Turvapaikkamenettely

Suojeluperusteisen oleskeluluvan myöntämisestä turvapaikanhakijalle päätetään turvapaikkamenettelyssä. Vaikka turvapaikkamenettelyyn vaikuttavat kansainväliset sopimukset ja EU-direktiivit, sen muoto vaihtelee eri maissa. Suomessa sitä määrittelevät ulkomaalaislaki ja turvapaikkamenettelystä vastaavan Maahanmuuttoviraston (Migri) hallintokäytänteet.

3 Freemuse 2017, 13.

4 Ks. esim. Shaheed 2013, 11; UNHCR 2007, 13.

5 Roiha 2016, 16.

6 Freemuse 2017, 8. Freemuse todentaa jokaisen sille ilmoitetun tapauksen useiden eri lähteen avulla. Loukkausten kokonaismäärä kasvoi vuodesta 2015 vuoteen 2016 liiki 120 prosenttia (469). Lukumäärien nopea kasvu heijastaa osin Freemusen toiminnan tunnettuuden kasvua, metodien kehittymistä ja raportointiverkoston leviämistä.

7 Freemuse 2017, 8-9.

Turvapaikanhakijalla tarkoitetaan Suomen ulkomaalaislaissa henkilöä, joka hakee suojeluperusteista oleskelulupaa Suomesta joko heti rajalta tai myöhemmin maahantulon jälkeen poliisilta. Jos hän on jonkin pakolaisstatukseen oikeuttavan syyn vuoksi henkilökohtaisen vainon kohteena, hänelle myönnetään Geneven pakolaissopimuksessa määritelty pakolaisstatus eli turvapaikka Suomesta⁸. Vaikka turvapaikanhakijalle ei myönnettäisi pakolaisstatukseen perustuvaa turvapaikkaa, hän voi saada suojeluperusteisen oleskeluluvan Suomessa, jos häntä uhkaa epäinhimillinen kohtelu kotimaassaan. Tätä kutsutaan toissijaisen suojelun tarpeeksi. Sen arvioinnissa kiinnitetään huomiota esimerkiksi hakijan kotimaan turvallisuustilanteeseen, jolloin arvioitavaksi tulee muun muassa sisäisen paon mahdollisuus.⁹

Turvapaikanhakijoista ja pakolaisista keskusteltaessa on tärkeää huomata, että käsitteet määritellään yleiskielessä jossakin määrin eri tavalla kuin ulkomaalaislainsäädännössä. Esimerkiksi taiteilija, joka työskentelee työperusteisen oleskeluluvan turvin jonkin organisaation palkkaamana turvaresidenssitaitelijana Suomessa, ei ole oikeudellisessa mielessä turvapaikanhakija tai pakolainen. Jos hän on kuitenkin joutunut pakenemaan kotimaastaan vainoa, sotia, levottomuuksia tai ihmisoikeusrikkomuksia, hänestä puhutaan yleiskielessä turvapaikanhakijana tai pakolaisena.

Turvapaikkamenettely perustuu kunkin suojelua hakevan hakemuksen yksilölliselle käsittelylle Maahanmuuttovirastossa. Käsittelyn ajaksi hakija majoitetaan turvapaikanhakijoille tarkoitettuun vastaanottokeskukseen. Virasto selvittää suojelun tarvetta turvapaikkapuhutteluissa, joissa sen virkamiehet haastattelevat hakijoita. Ensimmäisessä puhuttelussa selvitetään turvapaikanhakijan henkilöisyyttä ja matkareittiä Suomeen. Mikäli henkilö on hakenut turvapaikkaa ensin jostakin toisesta EU-valtiosta, hänet voidaan tässä vaiheessa lähettää takaisin tähän maahan turvapaikkaprosessia varten. Varsinaisessa turvapaikkapuhuttelussa selvitetään vainon perusteita ja suojelutarvetta. Koska päätös pakolaisstatukseen tai muun suojeluperusteisen oleskeluluvan myöntämisestä tehdään turvapaikkapuhuttelupöytäkirjan perusteella, on tärkeää, että turvapaikanhakijan kertomus tulee siihen oikein ja täydellisesti kirjatuksi.

Maahanmuuttoviraston tilastojen mukaan Suomeen tuli vuonna 2015 poikkeuksellisen suuri määrä turvapaikanhakijoita, runsaat 32000 henkilöä (32 476). Edeltävänä vuotena luku jäi alle 4 000:n, ja seuraavanakin se putosi alle 6 000:een. Vuonna 2017 ensimmäisten kolmen kuukauden aikana turvapaikanhakijoita oli hieman yli tuhat. Eniten turvapaikanhakijoita vuosina 2014-2016 tuli Irakista, Afganistanista, Somaliasta, Syyriasta, Albaniasta ja Iranista. Vuoden 2015 luvusta irakilaisien osuus oli 20 485, afganistanilaisten 5 214 ja somalialaisten 1 981. Suojeluperusteisia oleskelulupia (turvapaikka, toissijainen suojelu tai humanitaarinen suojelu) vuonna 2015 myönnettiin 1 628 ja seuraavana vuotena 6 375; kielteisiä päätöksiä tehtiin vastaavasti 1 307 ja 14 282 kappaletta. Taiteilijoiden määrästä Suomeen tulneiden turvapaikanhakijoiden tai oleskeluluvan saaneiden keskuudessa ei ole saatavilla tietoa. Kun maahan on viime vuosina tullut useita kymmeniä tuhansia turvapaikanhakijoita, heidän joukossaan voidaan arvioida olevan useita kymmeniä, jopa satoja taide-, kulttuuri- ja media-alan edustajia¹⁰.

Maahanmuuttoviraston kielteiseen turvapaikkapäätökseen voi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen, joka voi arvioida suojelun tarvetta toisin ja myöntää hakijalle pakolaisstatuksen tai muun suojeluperusteisen oleskeluluvan. Hallinto-oikeuden päätökseen voidaan hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta vain erityisestä syystä. Mikäli turvapaikanhakijalle ei myönnettä pakolaisstatusta tai minkäänlaista oleskelulupaa, hänellä on velvollisuus poistua maasta vapaaehtoisesti. Eräissä tilanteissa viranomaiset voivat poistaa hänet maasta myös pakolla.

Taiteilija turvapaikanhakijana Suomessa – esimerkkitaupauksia

Seuraavat tapauskertomukset ovat peräisin Toinen koti -projektista (2016–2017), joka on Suomen Kansallisteatterissa toteutettu dokumentti-teatteri- ja pakolaisena ja turvapaikanhakijoina Suomeen tulneiden ja maassa syntyneiden tai pitkään asuneiden teatterintekijöiden kohtaamisesta. Esityksen kertomusvarantoa kerättiin muun muassa haastattelemalla viittätoista taiteilijaa¹¹.

ALI ALAWAD on noin 30-vuotias eteläirakilainen luutunsoittaja. Hän valmistui muusikoksi Basran yliopistosta vuonna 2014. Ali kertoi Toinen koti -projektin haastattelussa, että hän ei ollut kotimaassaan poliittisesti aktiivinen. Hän ei ottanut kantaa Irakin uskonnolliseen tai poliittiseen hallintoon vaan pysytteli useiden muusikoiden tapaan ulkona näistä kannanotoista. Sen sijaan Ali on pyrkinyt taiteellaan tuomaan “iloa ja toivoa” poliittisesti epävakaiseen maahan. Maahanmuuttoviraston pöytäkirjassa Ali sanoo: “ainoa asia, mikä aiheuttaa minulle uhkaa on se, että olen taiteilija.” Ali oli tunnettu muusikko, ja hän joutui peittämään soittimensa liikkueessaan julkisilla paikoilla. Hän soitti orkesterissa, jonka muut jäsenet oli yritetty tappaa vain päivä sen jälkeen, kun he olivat esiintyneet yhdessä. Alia ja muita ammattimuusikoita oli uhattu jopa kesken esitysten, ja joitakin Alin ystävästä oli pahoinpidelty islaminvastaiseksi tulkittu toimintansa vuoksi. Ali katsoi, että hän ei kyennyt enää toteuttamaan taidettaan ja päätti sen vuoksi paeta maahan, jossa voisi jatkaa luutunsoittajan ammattia. Saman päätöksen teki yli puolet orkesterin jäsenistä ja pakeni muualle Eurooppaan.

Maahanmuuttoviraston pöytäkirjasta huokuu Alin tuskastuminen odotukseen: “Minä olen todella väsynyt tähän tilanteeseen ja odottamiseen”. Hän viittaa mielenterveydellisiin ongelmiin ja siihen, että hän ei ole kyennyt täysipainoisesti jatkamaan luutunsoittajana Suomessa. Pöytäkirjassa viraston edustaja toteaa, että vastaanottokeskuksessa voi pyytää apua ja että Ali voi käyttää myös omia kontaktejaan tilojen etsimiseen soittamista varten. Pöytäkirjasta on tulkittavissa, että puhuttelija ei ole tyytyväinen Alin vastauksiin vaan pitää niitä liian epätarkkoina ja ylimalkaisina. Maahanmuuttovirasto hylkäsi Alin turvapaikkahakemuksen perustellen päätöstä sillä, että uhkaukset eivät kohdistuneet henkilökohtaisesti Aliin. Ali ei ollut viraston mukaan myöskään kyennyt nimeämään häntä uhkaavia tahoja.

Hallinto-oikeus hylkäsi Alin valituksen Maahanmuuttoviraston päätöksestä. Hallinto-oikeus tunnisti sen, että “muusikkona toimiminen voi Irakissa olla riskialtista, sillä tietyt ääritahot saattavat pitää toimintaa islamin vastaisena käytöksenä”. Alin turvapaikkapuhuttelussa esittämää kertomusta ei kuitenkaan pidetty uskottavana, eikä hänen katsottu olevan henkilökohtaisesti vaarassa, sillä hän oli kyennyt esiintymään yksityisissä tilaisuuksissa ja liikkumaan soittimensa kanssa julkisilla paikoilla. Hallinto-oikeuden päätöksen jälkeen Ali pakeni Suomesta toiseen Euroopan maahan. Irakiin hän ei katsonut voivansa palata.

11 Haastateltavilta on saatu lupa heitä koskevan materiaalin käyttöön sekä heidän nimiensä mainitsemiseen.

8 Oikeudesta turvapaikkaan säädetään ulkomaalaislain 87 §:ssä ja 87a-b §:issä. Pakolaisstatukseen saavat myös kiintiöpakolaiset, joita Suomi ottaa vuosittain vastaan tietyn määrän YK:n pakolaisjärjestön kautta. Heidät valikoidaan suoraan ulkomailta, esimerkiksi pakolaisleireiltä.

9 Oikeudesta toissijaiseen suojeluun säädetään ulkomaalaislain 88 §:ssä, 88a-e §:issä.

10 Aikuisten maahanmuuttajien kielitaidon arviointikeskus Testipiste toteutti vuonna 2016 opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta vastaanottokeskuksissa kartoituksen turvapaikanhakijoiden ammatti-, koulutus- ja muusta osaamistautasta. Kartoitukseen osallistui 1004 turvapaikanhakijaa. Heistä 14:llä oli kulttuuri-, viestintä-, taide- tai käsityöalalta ammatillisia ja 35:llä korkeakouluopintoja. Työkokemusta tältä alalta oli 106:lla (11 %). (Sandberg & Stordell 2016.)

Ali Alawadin tapaus korostaa sitä, kuinka merkittävässä roolissa turva-
paikkapuhuttelussa esitettävä kertomus on arvioitaessa suojelun tarvetta.
Se, että taiteilijana toimiminen jossakin maassa on vaarallista, ei vielä riitä
suojeluperusteisen oleskeluluvan saamiseen, jos taiteilija ei kykene osoit-
tamaan olevansa henkilökohtaisesti vainon kohteena tai muutoin vaarassa.

*BAKR HASSAN RAJAB on 32-vuotias näyttelijä ja ohjaaja Irakin Ba-
gdadista. Bakr on sunnitaustainen ateisti. Hän otti ohjauksillaan ja
näytelmillään kantaa Irakin poliittiseen ja uskonnolliseen tilaan. Hän
oli myös näyttelijänä esityksessä, jonka ohjaaja Hadi al-Mahdi, tun-
nettu ohjaaja ja hallituksen kritisoija, murhattiin vuonna 2011. Kaikki
esityksen näyttelijät joutuivat pakenemaan maasta. Toinen koti -pro-
jektin haastattelussa Bakr sanoi: ”Minä olen kärsinyt taiteen takia.
Koska olen taiteilija, minua vainottiin.”*

*Maahanmuuttovirasto hylkäsi Bakrin turvapaikkahakemuksen.
Viraston päätöksessä käsitellään tilannetta, joka liittyi Samuel Becket-
tin näytelmään Huomenna hän tulee. Bakr oli sovittanut näytelmän
Irakin tilanteeseen. Näytelmä herätti yleisössä voimakkaita väkival-
taisia reaktioita, ja näyttelijät joutuivat pakenemaan kesken esityksen.
Maahanmuuttoviraston päätöksessä yhteiskuntakriittisen Nobel-kir-
jailijan nimi oli kääntynyt tunnistamattomaksi Sumael Bikitiksi. Tur-
vapaikkapuhuttelussa ollut tulkki ei siis tunnistanut kirjailijaa eikä
näytelmää. Viraston päätöksessä arvioitiin, että näytelmän ”ilmeisenä
tarkoituksena on ollut shokeerata yleisöä eikä niinkään esittää tark-
kaan harkittuja, sanan- ja ilmaisuvapauden piiriin kuuluvia poliittisia
ja uskonnollisia näkemyksiä”. Lisäksi Bakrin toiminta nähtiin pieni-
muotoisena ja satunnaisena; hänen ammatillinen profiilinsa ei ollut
riittävän vakuuttava eikä sitä pidetty identiteettiin kuuluvana niin,
että siitä ei voisi luopua. Maahanmuuttovirasto sen sijaan katsoi, että
Bakr korkeasti koulutettuna henkilönä voi vaihtaa ammattia ja jatkos-
sa hankkia elantonsa ”jollain muulla tavalla kuin esittämällä julkisesti
sellaisia näkemyksiä, joiden vuoksi voisit joutua vaaraan”.*

*Näyttämöalan taiteilijajärjestöt ja eri taideyhteisöjen edustajat
julkaisivat helmikuussa 2017 avoimen vetoamuksen, jossa ne arvi-
oivat kriittisesti Maahanmuuttoviraston ymmärrystä nykyteatterin
luonteesta sekä ilmaisu- ja sananvapaudesta¹². Bakr valitti viraston
päätöksestä hallinto-oikeuteen, joka kumosi päätöksen. Hallinto-oi-
keus arvioi Bakrin taiteen yhteiskunta- ja uskontokriittiseksi ja siten
sellaista henkilökohtaista poliittista mielipidettä ilmentäväksi, että
hänen ei voitu edellyttää luopuvan siitä. Samalla se huomioi, että
Bakr näytteli Kansallisteatterin Toinen koti -esityksessä, josta oli uu-
tisoitu laajalti. Vaikka hallinto-oikeuden mukaan se, millaista uhkaa
Bakriin Irakissa kohdistui, jäi osittain epäselväksi, hallinto-oikeus
katsoi hänen olevan kotimaassaan vainon vaarassa ja siten oikeutettu
pakolaisstatukseen eli turvapaikkaan.*

Bakr Hassanin tapaus osoittaa, kuinka tärkeää on, että turvapaikka-
puhuttelun perusteella muodostuu riittävän tarkka kuva turvapaikan-
hakijan taiteellisesta toiminnasta. Tapaus tekee näkyväksi myös sen,
kuinka eri tavalla Maahanmuuttovirasto ja hallinto-oikeus suhtautuvat
taiteilijan ammattiin. Siinä, missä hallinto-oikeus lähestyy taiteilijuut-
ta ihmisoikeuslähtöisesti liittäen sen ainakin yhteiskunta- ja uskonto-
kriittisen taiteen kohdalla sanan- ja ilmaisuvapauden, Maahanmuutto-
virasto sivuuttaa omissa ratkaisussaan tämän ulottuvuuden. Bakrin tapaus
tuo esiin myös sen, että julkisuus voi vaikuttaa turvapaikka-asioiden kä-
sittelyyn.

¹² Taiteilijajärjestöt ja taidealan organisaatiot ovat esittäneet vetoamuksia myös muiden Suo-
mesta turvapaikkaa hakeneiden taiteilijoiden puolesta. Etnomusikologinen Seura ja joukko
muuta musiikin alan järjestöjä ja instituutioita esimerkiksi esittivät julkilausuman Maahan-
muuttoviraston toiminnasta koskien irakilaisen alttoviulisti Samer Saadin tapausta 14.1.2017.

Turvaresidenssit, painostuskampanjat ja muita epävirallisia kansainvälisen suojelun keinoja

Eri puolilla maailmaa toimii organisaatioita, jotka levittävät tietoisuutta
taiteellisen ilmaisun vapaudesta ihmisoikeutena. Ne raportoivat ilmaisu-
vapauden loukkauksista ja kampanjoivat saadakseen eri maiden hallituk-
sia kehittämään ihmisoikeus- ja pakolaispolitiikkaansa. Osa vainottuja
taiteilijoita auttavista organisaatioista hyödyntää laajaa julkisuutta pain-
ostuskeinona. Osan toiminta pidetään puolestaan visusti salassa kaik-
kein vainotuimpien taiteilijoiden ja heille suojelua tarjoavien tilojen ja
toimijoiden suojaamiseksi.

Monet organisaatiot tarjoavat taloudellista, sosiaalista ja juridista tukea
vainotuille taiteilijoille sekä auttavat heitä pääsemään turvallisiin olosuh-
teisiin. Ympäri maailmaa toimii nykyisin joukko turvakaupunkeja sekä
turvaresidenssejä, jotka nojaavat valtioiden, kaupunkien ja säätiöiden, yli-
opistojen, taidelaitosten, taiteilijajärjestöjen ja -ryhmien sekä kansalaisjär-
jestöjen ja yksittäisten aktiivisten kansalaisten tukeen. Turvaresidenssien
lukumäärä on kansainvälisesti viime vuosina kasvanut, mutta sinänsä ne
eivät ole uusi keksintö. Myös Suomessa on ollut turvaresidenssejä jo vuo-
sikymmeniä, kuitenkin lähinnä kirjailijoille ja toimittajille.

Seuraavassa esimerkkejä vainottuja taiteilijoita auttavista organisaati-
oista ja niiden toimintatavoista:

*PEN (P.E.N International) on pian sata vuotta täyttävä maailmanlaa-
juinen kirjoittajien yhdistys, joka ajaa sananvapautta kirjallisuudes-
sa. Järjestö on poliittisen painostuksen avulla saanut vapautettua kir-
jailijoita vankiloista. Järjestön kansallisia osastoja eli PEN-keskuksia
on ympäri maailmaa. Suomeen PEN-keskus (Suomen PEN) perus-
tettiin vuonna 1928. Suomen PENin vainottujen kirjailijoiden komi-
tea ottaa yhdessä muiden maiden PEN-keskusten kanssa julkisesti
kantaa ympäri maailmaa tapahtuviin kirjailijoiden ja toimittajien
murhiin, kidutuksiin, katoamisiin, pahoimpitelyihin, uhkailuihin ja
muihin ongelmiin. Eri maiden PEN-keskukset ovat ylläpitäneet turva-
residenssejä vainotuille kirjailijoille. Suomen PENillä oli vuoteen 2010
saakka Helsingissä turvaresidenssi, jossa asui muun muassa valko-
venäläinen runoilija, ihmisoikeuspuolustaja ja oppositiojohtaja Vla-
dimir Neklajev vuosina 2000–2004. Turvaresidenssi sai kulttuuri-
poliittista tukea sekä kaupungilta että valtiolta.*

*ARTICLE 19 on sananvapausjärjestö, joka valvoo ennen muuta jour-
nalismin ja journalistien asemaa eri puolilla maailmaa mutta ulottaa
toimintansa myös taiteeseen ja taiteilijoihin. Järjestö edistää lain-
säädännön kehittämistä ihmisoikeusmyönteiseksi ja raportoi ilmaisu-
vapauden rikkomuksista. ARTICLE 19 tuli kansainvälisesti tunnetuksi
vuonna 1989 Iranin uskonnollisen johtajan Ajatolla Khomeinin mää-
rättyä kirjailija Salman Rushdille ja hänen kustantajilleen fatwan,
koska katsoi Saatanalliset säkeet -romaanin halventavan islamia.
Tuolloin järjestö organisoi yhdessä Yhdysvaltain PEN-keskuksen kans-
sa kampanjan Rushdien pelastamiseksi. Järjestö saa taloudellista tu-
kea useiden maiden hallituksilta, muun muassa Ruotsilta ja Norjalta.*

*ARTISTS AT RISK CONNECTION (ARC) -yhteenliittymä kokoaa eri
puolilta maailmaa yli 500 järjestöä, jotka pyrkivät tarjoamaan suo-
jaa luovan työnsä takia vaientamista, vainoa, väkivaltaa ja pidätyksiä
kohdanneille taiteilijoille. ARC on Yhdysvaltain PEN-keskuksen koor-
dinoima vuonna 2017 käynnistynyt kolmivuotinen pilottiohjelma, jota
tukee Andrew W. Mellonin säätiö. Sen yhtenä päämääränä on helpottaa
vainottujen taiteilijoiden pääsyä erityyppisten turvajärjestelyjen piiriin.*

*FREEMUSE on kansainvälinen järjestö, joka puolustaa taiteellisen
ilmaisun vapautta kaikkialla maailmassa. Freemuse julkaisee vuosit-
tain maailmanlaajuisia tilastoja taiteellisen ilmaisuvapauden louk-
kauksista. Se organisoi kampanjoita vainottujen taiteilijoiden aut-*

tamiseksi ja järjestää heille juridista ja taloudellista apua. Freemuse kiinnitti maaliskuussa 2017 huomiota Maahanmuuttoviraston toimintaan ja on lähettänyt sille ainakin yhden kirjeen liittyen taiteilijoiden turvapaikkahakemusten käsittelyyn. Järjestö auttaa taiteilijoita myös saamaan töitään julkisuuteen. Järjestö saa taloudellista tukea useiden maiden hallituksilta, muun muassa Ruotsilta ja Norjalta.

ICORN (International Cities of Refuge Network) eli kansainvälinen turvapaikkakaupunkien verkosto tarjoaa suojaa vainotuille taiteilijoille. Icorn on riippumaton kaupunkien muodostama järjestö, jossa on tätä nykyä 60 jäsentä. Sen sihteeristö sijaitsee Stavangerissa, Norjassa. Jäsenistö on painottunut Eurooppaan ja etenkin Pohjoismaihin, mutta yksittäisiä paikkakuntia on mukana eri puolilta maailmaa. Suomesta ei Icornissa ole vielä yhtään jäsentä, mutta Helsinki on liittymässä verkostoon vuonna 2018. Muista Pohjoismaista verkostoon sen sijaan osallistuu pääkaupunkien ohella lukuisia muita paikkakuntia. Icornin jäsenkaupungit sitoutuvat tarjoamaan taiteellisen toimintansa vuoksi vainotulle taiteilijalle asunnon, vakuutuksen, kuukausittaisen apurahan sekä yhteyshenkilön, joka auttaa rakentamaan sosiaalisia ja ammatillisia siteitä. Järjestön sihteeristö käy läpi hakemukset ja valmistelee kaupungeille esityksiä taiteilijoista varmistettuaan heidän tilanteensa uhanalaisuuden ja autentisoituaan heidän taiteellisen työskentelynsä. Lopullisen valinnan tekee kaupunki, joka kutsuu taiteilijan vieraakseen ja jonka tehtäviin kuuluu auttaa viisumin ja oleskeluluvan hankkimisessa. Icornin kautta tarjoutuu vuosittain turvapaikka 15–20 taiteilijalle, minkä lisäksi osa residensseistä ottaa vastaan myös taiteilijan perheen. Residenssi kestää yleensä kaksi vuotta.

Suomesta liikkeelle lähtenyt Artists at Risk -ohjelma ylläpitää ensisijaisesti vainotuille visuaalisen alan ammattilaisille suunnattuja turvaresidenssejä. Sen tavoitteena on toimia tulevaisuudessa alalla PENin kaltaisena suojeleorganisaationa. AR-mallissa taiteilijoi- ta tuetaan ensisijaisesti alansa ammattilaisina, jotka tarvitsevat hengähdystaukoa (3–12 kuukautta) kotimaansa vaikeasta tilanteesta. Residenssit ovat kuratoituja, ja niillä on monialainen ohjausryhmä. Residenssi järjestää kutsuttaville taiteilijoille turvallisen matkan lähtömaasta, asumis- ja työskentelyresurssit sekä tarvittaessa oikeusapua. Taiteilijoiden tilannetta monitoroidaan myös takaisinpaluun

jälkeen. Residenssikonseptia on kehittänyt vuodesta 2013 lähtien Perpetuum Mobile ry laajan kansainvälisen vertaisverkoston kanssa. Pilottivaihetta rahoittivat Pohjoismaainen kulttuuripiste ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Tällä hetkellä AR-Safe Haven Helsinki saa tukea Helsingin kaupungilta ja Euroopan unionilta. AR-konsepti levisi vuonna 2016 Ateenaan, Berliiniin ja Cambridgeen. Vuonna 2017 Koneen säätiön Mynämäellä ylläpitämä Saaren kartanon residenssi liittyi verkostoon. Pohjoismaainen kulttuuripiste on myöntänyt Perpetuum Mobilelle vuosiksi 2018–2021 tukea pohjoismaisten visuaalisen alan turvaresidenssien verkoston koordinointiin.

Yksittäiset taidelaitokset ovat monissa maissa myös kehittäneet taiteilijoiden kansainvälisen suojelun keinoja. Seuraavaksi esitellään yksi esimerkki Saksasta:

Berliiniläisen Maxim Gorki -teatterin toiminta on keskittynyt sitä vuodesta 2013 johtaneiden Shermin Langhoffin ja Jens Hilljen kaudella yhteiskunnallisten murrosten käsittelyyn ja erityisesti Saksan nykyiseen maahanmuuttotilanteeseen. Teatterin sisällä toimii Exil Ensemble, joka työllistää Saksaan konfliktialueilta paenneita taiteilijoita. Ensemblen tarkoituksena on antaa ääni Saksaan pakolaisina tulleille, ja kokoonpano koostuu pelkästään pakolaistaustaisista taiteilijoista. Ensemblissa työskentelee tällä hetkellä määrääikäisellä sopimuksella seitsemän näyttelijää Afganistanista, Palestiinasta ja Syyriasta. Ryhmä toteuttaa kaksi päänäyttämön esitystä vuodessa sekä työpajoja ja esityskiertueita, joiden tarkoituksena on lisätä yleistä tietoisuutta maahanmuuttajista. Exil Ensemble rahoittaa Saksan liittohallitus, Lotto Berlin sekä yksityinen Mercator-säätiö. Maxim Gorki -teatterin tiloissa toimii myös kaksi muuta pakolaistaustaisiin taiteilijoihin liittyvää aloitetta: Studio Я ja Conflict Zone Arts Asylum (CZAA). Studio Я toimii alustana konfliktialueilta tulleille luovan alan tekijöille ympäri maailman antaen tilaa keskusteluille ja erilaisille luoville aloitteille. CZAA on kansainvälinen tuotantoverkosto, jonka perusti israelilainen elokuva- ja teatteriohjaaja Michael Ronen vuonna 2006 vastareaktiona vuoden 2005 Lontoon pommi-iskuille ja Pariisin siirtolaislähiöiden mellakoille. CZAA kokoaa yhteen ammattitaiteilijoita konfliktialueilta tekemään yhteistyötä poikkeustieteellisissä projekteissa, joissa konfliktien dialektiikka toimii uuden kulttuuriperimön luomisen lähteenä.

Lähteet

ARC (Artists at Risk Connection): <https://artistsatriskconnection.org/about-arc>
ARTICLE 19. "Arts & artists": <https://www.article19.org/pages/en/arts-artists-more.html>
Artists at Risk, Perpetuum Mobile ry: <http://artistsatrisk.org/?lang=en>
ART-TU-hanke, Turvapaikanhakijoiden tuki ry: <http://art-tu.turvapaikanhakijoidentuki.fi/fi/art-tu>
Freemuse (2017). Art Under Threat. Freemuse Annual Statistics on Censorship and Attacks on Artistic Freedom in 2016. Copenhagen: Freemuse. <https://freemuse.org/wp-content/uploads/2017/05/Freemuse-Annual-Statistics-Art-Under-Threat-2016.pdf>
Freemusen/Ole Reitovin kirje Maahanmuuttovirastolle 16.3.2017: (http://freemuse.org/wp-content/uploads/2017/03/Freemuse-letter-to-Finnish-Immigration-Service-Migri_16-March-2017.pdf)
ICORN (International Cities of Refuge Network): <http://www.icorn.org/about-icorn>
Lehtonen, Jussi (2017). Maahanmuuttovirasto taiteen asiantuntijana. 100 puheenvuoroa taiteesta. Taiteen edistämiskeskus. <http://100puheenvuorootaiteesta.taike.fi/maahanmuuttovirasto-taiteen-asiantuntijana/>
Maahanmuuttovirasto/Turvapaikka- ja pakolaistilastot: [http://www.migri.fi/tietoa_virastosta/tilastot/turvapaikka- ja_pakolaistilastot](http://www.migri.fi/tietoa_virastosta/tilastot/turvapaikka-ja_pakolaistilastot)
Maxim Gorki Theater: <http://gorki.de>
Muukkonen, Marita, Perpetuum Mobile ry (2017). Sähköpostit Sari Karttuselle 16.11.2017 ja 4.12.2017.
Roiha, Taija (2016). Suomeen pakolaisina ja turvapaikanhakijoina vuosina 2011-2016 saapuneet taiteilijat. Helsinki: Taiteen edistämiskeskus. http://www.taike.fi/documents/10921/1094274/Roiha_Pakolaistaustaiset_taideilijat_selvitys.pdf/8190c7b9-aea1-4b2e-b7a2-22836a03d233

SafeMuse (Safe Music Haven Initiative), Oslo, Norja: <http://www.musikerorg.no/s.cfm/11-190/mfoxs-safe-music-havens-initiative>
Sandberg, Tanja & Stordell, Elina (2016). Vastaanottokeskuksissa toteutettu alkuvaiheen osaamisen tunnistaminen. Helsinki: Testipiste. http://minedu.fi/documents/1410845/4240776/VOK-raportti_2016/86ea0123-d929-4aa6-b453-95ea1ec2dd7
Shaheed, Farida (2013). Report of the Special Rapporteur in the field of cultural rights: The right to freedom of artistic expression and creativity. UN Human Rights Council, <http://www.refworld.org/docid/51b9a3d04.html>
Toinen koti -hanke: <http://www.kansallisteatteri.fi/esitykset/toinen-koti/>
Ulkomaalaislaki: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040301>
UNHCR (2007). UNHCR's Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Iraqi Asylum-Seekers. United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) Geneva August 2007. <http://www.unhcr.org/subsites/iraqcrisis/46dec4da2/unhcrs-eligibility-guidelines-assessing-international-protection-needs.html?query=iraq%20artists>
Valo, Vesa Tapio (2016). Maxim Gorki -teatteri toimii ajassa. Teatteri&Tanssi+Sirkus 1/2016. <http://www.teatteritanssi.fi/8040-maxin-gorki-teatteri-toimii-ajassa/>

Kirjoittajat

Eeva-Leena Haapakangas on projektitutkija Jyväskylän yliopistossa Soveltavan kielentutkimuksen keskuksessa. Hän on osallistunut ArtsEqual-hankkeen Toinen koti -projektin aineistonkeruuseen.

Sari Karttunen on kulttuuripolitiikan tutkija ja dosentti. Hän vetää ArtsEqual-hankkeessa Socially Responsible Arts Institutions and Artists -ryhmää ja tutkii yhteisötaidetta. Hän työskentelee Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporessa.

Jussi Lehtonen on taiteilija-tutkija Cuporessa, Kansallisteatterin Kiertuenäyttämön taiteellinen suunnittelija, näyttelijä ja ohjaaja. Hän on ArtsEqual-hankkeen Toinen koti -projektin ohjaaja ja tutkija. Lehtonen on tutkinut ilmaisuyhteisön muodostumista dokumentti-teatterissa.

Sari Pöyhönen on soveltavan kielentutkimuksen professori ja kielikoulutuspolitiikan dosentti. Hän on erikoistunut maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan kielikysymyksiin. Hän on tutkija ArtsEqual-hankkeen Toinen koti -projektissa ja työskentelee Jyväskylän yliopistossa.

Pauli Rautiainen on perus- ja ihmisoikeustutkija. Hän on mukana ArtsEqual-hankkeen politiikkasuosituksiin keskittyvässä Visions-ryhmässä. Parhailaan hän työskentelee valtiosääntöoikeuden professorina Itä-Suomen yliopistossa.

Gökçe Sandal on maisteriopiskelija Helsingin yliopiston European Studies -ohjelmassa. Opinnäytteessään hän tarkastelee maahanmuuttajataustaisten naistaiteilijoiden tilannetta Ruotsissa. Sandal oli korkeakouluharjoittelijana Cuporessa kesällä 2017.

Anne Teikari on musiikintutkija ja säveltäjä. Hän on kiinnostunut taiteen sisällöistä suhteessa niitä ympäröiviin yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja poliittisiin instituutioihin. Hän työskentelee ArtsEqual-hankkeen tutkimussihteerinä Cuporessa.

ArtsEqual policy briefit esittelevät päättäjille viimeisintä tutkimusta ja tutkimusperustaista keskustelua ArtsEqual-hankeesta. Taideyliopiston koordinoima ArtsEqual-hanke tutkii yhteistyössä yli 50 vuorovaikutuskumppanin kanssa, kuinka taide julkisena palveluna voisi lisätä yhteiskunnallista tasa-arvoa ja hyvinvointia 2020-luvun Suomessa.

Taide julkisena palveluna: strategisesti kohti tasa-arvoa
Arts as Public Service: Strategic Steps towards Equality

Taideyliopiston koordinoima, monitieteinen tutkimushanke (2015–2020)
Hankkeen johtaja: professori Heidi Westerlund,
Taideyliopiston Sibelius-Akatemia.
artsequal.fi

Rahoittaja

Konsortiopartnerit

